

Vergaderjaar 1986–1987

19824

Wijziging van de Arbeidsomstandighedenwet en van de Wet op de gevaarlijke werktuigen met betrekking tot deregulering en enige andere onderwerpen

Nr. 3

MEMORIE VAN TOELICHTING

§ 1. Inleiding

Aan de onderwerpen die in het voorliggend wetsvoorstel worden geregeld, hebben twee adviescommissies aandacht besteed. De eerste Commissie, de Commissie Deregulering (de Commissie van der Grinten) heeft de betrokken materie bestudeerd in verband met de economische ontwikkelingen, de tweede Commissie (de commissie Geelhoed) heeft haar advies gericht op de vermindering en vereenvoudiging van overheidsregels. De inhoud van deze adviezen wordt hieronder weergegeven.

De Commissie Deregulering in verband met de economische ontwikkeling boog zich na de zogenaamde heroverwegingsronde over de Arbeidsomstandighedenwet (Kamerstukken II 1982/83, 17 931, nr. 5, blzz. 3 en 30). Deze formuleerde onder andere de aanbeveling dat er één kader voor veiligheids- en gezondheidswetgeving in de arbeidsorganisatie tot stand komt, en dat een begin wordt gemaakt met het gebruik van globale normen op die terreinen. Tevens was de Commissie van mening dat het bevorderen van het welzijn van werknemers niet als een zelfstandig bestanddeel dient te worden gezien maar als een van veiligheid en gezondheid afgeleide en derhalve secundaire doelstelling. Zij was daarbij van opvatting dat zelfs wanneer het welzijn – zoals in artikel 3 is geschied – nader is omschreven, zulks aanleiding geeft tot grote verschillen van inzicht. Het in de Arbeidsomstandighedenwet voorziene proces van beleidsafweging zal, naar mening van de Commissie, daardoor worden verstoord, terwijl geen maatstaven aanwezig zijn voor de bevoegdheden van de ondernemingsraad en de Arbeidsinspectie. Het bevorderen van het welzijn kan slechts een ondersteunende functie hebben voor het bereiken van doelstellingen op het gebied van veiligheid en gezondheid. Zij stelde daarom voor artikel 3 in die zin te herformuleren.

Ten aanzien van het arbeidsveiligheidsrapport luidde de aanbeveling dat spoedig dient te worden nagegaan waar zich knelpunten bevinden en dat voorzichtigheid dient te worden betracht bij het introduceren van volgende fasen; daarbij kan de ruimte worden gebruikt die de richtlijn van de Europese Economische Gemeenschap biedt voor een geleidelijke invoering van het arbeidsveiligheidsrapport voor bestaande installaties.

Ten aanzien van de bedrijfsgesondheidsdiensten, tenslotte, concludeerde de Commissie tot behoud van de betreffende regeling.

Zoals bekend heeft het kabinet zijn beslissing over het advies van de Commissie Van der Grinten aangehouden en heeft zij de hierboven vermelde Commissie vermindering en vereenvoudiging van overheidsregels (Commissie Geelhoed) opdracht gegeven de Arbowet nader te toetsen aan ruimere maatstaven, namelijk doorzichtigheid en overzichtelijkheid van de normstelling, externe beleidslasten, interne beleidslasten, horizontale en verticale coördinatielasten en lasten voortvloeiende uit controle, handhaving en rechtsbescherming. De Commissie Geelhoed is tot bevindingen en voorstellen (kamerstukken II, 1983/84, 17 931, nr. 9, blzz. 165-176) gekomen, die op hoofdpunten het volgende inhouden:

- a. Handhaving van de welzijnsdoelstelling als zelfstandige doelstelling onder concretisering en limitering van het aantal voorschriften waarin het bereiken van deze doelstelling hetzij met zoveel woorden hetzij in geoperationaliseerde vorm is neergelegd.
- b. Wijziging van artikel 3, eerste lid, aanhef en onder a, in een aanhef zonder zelfstandige betekenis, die algemene doelstellingen bevat waarvan de onderdelen b en volgende concretisering zijn en waarbij het welzijnsbegrip bij voorkeur uit de wettekst geweerd dient te worden; deze wijziging heeft dus mede betrekking op de veiligheids- en gezondheidsdoelstelling; tevens wordt voorgesteld de term «best bestaande regelen der techniek» te vervangen.
- c. Wijziging van de in artikel 3 op enige plaatsen voorkomende redelijkheidsclausule met een «tenzij»-bepaling in een «voor zover bepaling».
- d. Schraping van de verplichting tot het oprichten of zich aansluiten bij een Arbo-dienst.
- e. Toekenning van een limitatief karakter aan artikel 24, tweede lid, terwijl de wenselijkheid wordt uitgesproken dat de lagere wetgever zich terughoudend opstelt.

Bovendien deed de Commissie nog de volgende voorstellen:

- Artikel 2: de betrokken departementen dienen in onderling overleg tot een zo goed mogelijke afstemming van verschillende regelingen te komen (conform de harmoniseringsaanbevelingen van de werkgroep);
- Artikel 3, eerste lid, onder c: toevoegen «het aan de werknemer ter beschikking stellen van doelmatige en passende beschermingsmiddelen»;
- Artikel 3, eerste lid, onder f: aan de tekst toevoegen: «dan wel moet de arbeid bij regelmatige tussenpozen worden onderbroken, of door het verrichten van andere arbeid worden afgewisseld, beide voor zover in redelijkheid van de werkgever kan worden gevergd»;
- Artikel 3, eerste lid, onder g: limiteren van in aanmerking te nemen persoonlijke eigenschappen;
- Artikel 3, eerste lid, onder h: dit lid dient te vervallen;
- Artikel 3, eerste lid, onder i: dit lid dient te vervallen;
- Artikel 3, tweede lid: dit lid dient te vervallen;
- Artikel 4, tweede lid: «algemeen aanvaarde opvattingen over welzijn» vervangen door «de stand van de ergonomie, arbeids- en bedrijfskunde»;
- Artikel 5: voorshands handhaven van de verplichting tot het opmaken van een arbeidsveiligheidsrapport; het verspreidingsgebied van dit rapport dient met het oog op mogelijke activiteiten van terreurgroepen sterk beperkt te worden;
- Artikel 8: er dient geen verplichting te zijn tot het aanstellen van mentoren ter begeleiding van jeugdige werknemers;
- Artikel 9, derde lid: deze registratieplicht voor bijna-ongevallen kan vervallen;
- Artikel 14: dit artikel met betrekking tot het overleg op ondernemingsniveau in de ondernemingsraad of de Arbo-commissie dient in meer globale en flexibele zin geherformuleerd te worden;
- Artikel 21: er dient geen verplichting te zijn tot het zich aansluiten bij een Arbo-instituut;

- Artikel 31: dit artikel dient te vervallen;
- Artikel 45: dit artikel met betrekking tot de Districtscommissies dient te vervallen.

Daarnaast heeft de Commissie impliciet de opvatting van haar werkgroep overgenomen dat onderdelen van artikel 3, eerste lid, onder e, te ambitieus zijn.

Het kabinet heeft vervolgens zijn standpunt bepaald en dat bij brief van de Minister van Justitie d.d. 11 september 1984 aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal medegedeeld (zie 17 931, nr. 45). Voor een summier overzicht van hetgeen inzake de aanbevelingen is overwogen en besloten, zij verwezen naar bijlage 1.

De Arboraad heeft bij brief van 19 december 1984 te kennen gegeven af te zien van advisering omtrent de wijziging van de Arbowet in verband met de voorstellen van de Commissie Geelhoed.

Ook de SER ziet daarvan af blijkens zijn brief van 27 maart 1985. Ik stel er prijs op het kabinetsstandpunt nader uiteen te zetten. Daarbij wordt allereerst in paragraaf 2 ingegaan op de keuze van het kabinet met betrekking tot de artikelen 3 en 24. Hierbij worden drie hoofdpunten besproken, onder 2.1 de afgrenzing van het welzijn, daarna volgt onder 2.2 een uiteenzetting over de bredere problematiek van artikel 3, eerste lid, aanhef en onder a, en artikel 24 en onder 2.3 het redelijkheidsbeginsel van artikel 3. Vervolgens wordt het kabinetsstandpunt met betrekking tot de deskundige diensten uiteengezet (paragraaf 3), waarna in paragraaf 4 verslag wordt gedaan van de stand van zaken aangaande enige onderwerpen waarover het kabinet nader beraad in het vooruitzicht had gesteld. In paragraaf 5 tenslotte wordt ten aanzien van een aantal artikelen een artikelsgewijze toelichting gegeven. Daarbij zijn tevens enkele niet uit de dereguleringsoperatie voortvloeiende voorstellen aan de orde (met name met betrekking tot de artikelen 25, 41 en 43 van de Arbeidsomstandighedenwet en artikel 25a van de Wet op de gevaarlijke werktuigen).

§ 2. De artikelen 3 en 24

§ 2.1. Afgrenzing welzijn

In de bestaande tekst van de Arbowet komen twee categorieën welzijnsbepalingen voor, de algemene en de geoperationaliseerde welzijnsbepalingen.

Bij de algemene gaat het om talrijke bepalingen, waarin de bevordering van het welzijn in verband met arbeid met zoveel woorden, al dan niet geclausuleerd, wordt voorgeschreven, zie de artikelen 3, tweede lid, 4, eerste t/m vierde lid, 6, eerste en tweede lid, 10, tweede lid, 13, 14, eerste, vijfde, zesde en negende lid, 16, eerste lid, 17, eerste en zesde lid, 18, vierde en vijfde lid, en 21, eerste en tweede lid.

Deze voorschriften bevatten *eigen verplichtingen* en staan los van de geoperationaliseerde welzijnsbepalingen; voor zover nadere clausules aanwezig zijn (zie artikel 3, tweede lid, en 4, tweede lid) zijn deze *globaal* geformuleerd. Ook bevat artikel 3, eerste lid, onder h, – althans impliciete – welzijnsaspecten. Voorts wordt gewezen op de artikelen 43, vijfde tot en met zevende lid, en 45, eerste en derde lid. Een aantal van deze artikelen heeft betrekking op de taken van advies- en overlegorganen.

Geoperationaliseerde welzijnsbepalingen treffen we aan in een aantal artikelen waarin met betrekking tot het welzijn bepalingen zijn opgenomen, zonder dat de term «welzijn» erin voorkomt: zij zijn toegesneden op specifieke situaties met gebruik van een dienovereenkomstige terminologie. Zie onder meer artikel 3, eerste lid, onder f (ongevarieerde arbeid die zich in kort tijdsbestek herhaalt en arbeid aan de zgn. lopende band), en onder i (taakinhoud, samenwerking leiding en toezicht), en voorts artikel

24, tweede lid, onder g (uitzicht naar buiten) en ij (informatieverschaffing), en derde lid, onder b (inhoud en organisatie van de arbeid).

De Commissie Geelhoed is van mening dat het welzijn een zelfstandige doelstelling in de Arbowet is en niet is aan te merken als een afgeleide van veiligheid en gezondheid. Tegelijkertijd acht zij het voor een heldere en sobere wetgeving van belang, dat de welzijns-elementen in de wettekst geconcretiseerd en gelimiteerd worden.

De Commissie Geelhoed vreest dat problemen kunnen voortvloeien uit een – voor alle betrokkenen – onvoldoende duidelijk en omlijnd welzijnsbegrip en met name het gevaar dat de betreffende bepalingen leiden tot een overmaat aan externe en interne beleidslasten, rechtsonzekerheid en vèrgaande rechtsaanspraken c.q. rechtsverplichtingen.

Het kabinet heeft, overeenkomstig het advies van de Commissie Geelhoed, besloten dat het welzijn dient te worden gehandhaafd omdat het een zelfstandige en duidelijk van de veiligheid en de gezondheid te onderscheiden component vormt van het begrip arbeidsomstandigheden. Dit standpunt sluit nauw aan bij de ingenomen standpunten tijdens de parlementaire behandeling van de Arbowet in 1980, waarbij de basis is gelegd voor de wetgeving, waarmee in de toekomst zal moeten worden gewerkt. Voorts is het van mening dat het begrip «welzijn (in verband met arbeid)», waar dit in de Arbowet voorkomt, van de besproken algemene inhoud behoort te worden ontdaan en dat in de wet op bepaalde onderdelen een nadere afgrenzing nodig is.

Een en ander heeft geleid tot een aantal voorstellen tot wijziging van de Arbowet, zowel ten aanzien van het bereik van de algemene als van de geoperationaliseerde welzijnsbepalingen.

Belangrijkste inperking van het algemene begrip welzijn is de toevoeging aan het slot van artikel 1 van een definitie die erop neerkomt dat de betekenis van de term «welzijn (in verband met arbeid)» wordt beperkt tot datgene dat moet worden nageleefd op grond van de in artikel 3 neergelegde en de krachtens artikel 24 gegeven geoperationaliseerde welzijnsvoorschriften.

Een begrenzing is voorts de voorgestelde wijziging in artikel 4, tweede lid, waar de zinsnede «algemeen aanvaarde opvattingen over het welzijn» gewijzigd wordt in «de stand van de ergonomie, en die van de arbeids- en bedrijfskunde».

Inzake artikel 3, eerste lid, aanhef en onder a, en tweede lid, alsmede inzake artikel 24 strekt het wetsvoorstel eveneens tot beperking. Deze aangelegenheden betreffen echter tevens de veiligheid en gezondheid, en worden hierna (2.2) nader toegelicht.

De geoperationaliseerde welzijnsbepalingen zijn onder meer op de volgende onderdelen van de bestaande wettekst nader geconcretiseerd en/of begrensd.

Onderdeel f (kort-cyclisch werken)

In de opvatting van de Commissie Geelhoed zou aan onderdeel f de zinsnede moeten worden toegevoegd: «dan wel moet de arbeid bij regelmatige tussenpozen worden onderbroken of door het verrichten van andere arbeid worden afgewisseld, beide voor zover in redelijkheid van de werkgever kan worden gevergd».

Een dergelijke wijziging zou echter het karakter van het thans bestaande voorschrift als primaire verplichting aantasten. Daarom heeft het kabinet dit voorstel niet overgenomen. Het wetsvoorstel voorziet in een aanpassing van onderdeel f (h nieuw) als alternatief voor het geval aan de hoofdnorm – het thans bestaand voorschrift – redelijkerwijs niet kan worden voldaan.

Onderdeel g (persoonlijke eigenschappen)

Dit onderdeel is in de bestaande tekst niet uitputtend ten aanzien van de daarin genoemde persoonlijke eigenschappen en beweegt zich

daarom op een te ruim gebied. Het wetsvoorstel voorziet in limitering van de in acht te nemen persoonlijke eigenschappen tot de thans met zoveel woorden in het onderdeel genoemde eigenschappen. Zie het voorgestelde onderdeel f.

Onderdeel h (nadelige invloed lichamelijke en geestelijke gezondheid)

In de opvatting van de Commissie Geelhoed zou dit onderdeel dienen te vervallen. Met inachtneming van enkele bezwaren heeft het kabinet gemeend dit onderdeel in gewijzigde vorm te moeten handhaven. Het is namelijk de enige bepaling die op het gebied van de veiligheid en gezondheid een expliciete relatie legt tussen de organisatie van de arbeid en de eventuele nadelige effecten hiervan op de gezondheid en de veiligheid van de werknemers. De reikwijdte is in de voorgestelde tekst (onderdeel a) beperkt; de geestelijke gezondheid is komen te vervallen. Zie voorts de artikelsgewijze toelichting (paragraaf 4 onderdeel a).

Onderdeel i (zelfontplooiing)

Ook dit onderdeel zou naar de opvatting van de Commissie Geelhoed dienen te vervallen. Het kabinet heeft dit advies in zoverre gevolgd dat de te ambitieuze elementen geschrapt zijn, namelijk de vereiste bijdrage tot zelfontplooiing van de werknemer. Als essentieel onderdeel van de welzijnsdoelstelling is derhalve de bepaling in beperkte zin gehandhaafd, zie onderdeel g van de voorgestelde tekst alsmede de artikelsgewijze toelichting.

§ 2.2. Veiligheid, gezondheid en welzijn

Artikel 3 bevat een breed scala van verplichtingen waaraan de werkgever moet voldoen. Deze hebben, globaal gesproken, betrekking op de toestand van gebouwen, machines, werktuigen en andere hulpmiddelen bij de arbeid, op de inrichting van de arbeidsplaats, op de wijze waarop de arbeid wordt verricht, op het gebruik van machines en dergelijke en op datgene wat voor of tijdens de arbeid aandacht verdient.

Het bestaande onderdeel a van het eerste lid handelt over de productie- en werkmethoden die moeten worden toegepast en de maatregelen die moeten worden genomen om de daarin genoemde doeleinden te bereiken. Aan zijn globale formulering ontleent het tweemaal functies. Ten eerste bestrijkt het onderdeel de gebieden ten aanzien waarvan in de onderdelen b tot en met i voorschriften zijn gesteld en die specifieke maatregelen en productie- en werkmethoden betreffen: aldus voegt het op die gebieden nog verplichtingen toe.

Daarnaast stelt het voorschriften met betrekking tot het buiten de onderdelen b tot en met i liggend gebied. Bovendien schrijft dit onderdeel voor dat de grootst mogelijke veiligheid en bescherming van de gezondheid alsmede de bevordering van en de grootst mogelijke aandacht voor het welzijn van de werknemer wordt verkregen, zulks gelet op een aantal toetsingscriteria waaronder ten aanzien van de veiligheid de best bestaande regelen der techniek.

Ik ben van mening dat deze bepaling, gezien haar in algemene bewoordingen vervatte positieve formulering, een al te ruim en vaag gebied bestrijkt en door verwijzing naar de best bestaande regelen der techniek en een aantal wetenschappen een te hoge graad van verplichting inhoudt.

Weliswaar is ten aanzien van dergelijke verplichtingen een redelijkheids-toetsing van toepassing, dit neemt niet weg dat het voorschrift verplicht tot het aanhoudend nagaan van nieuwe ontwikkelingen binnen die wetenschappen en de best bestaande regelen der techniek alsmede tot een aanhoudende afweging of die ontwikkelingen binnen de onderneming moeten worden gevolgd.

Het wetsvoorstel voorziet daarom in het schrappen van onderdeel a. In de nieuw geformuleerde aanhef zijn normen opgenomen (zo groot mogelijke veiligheid, zo goed mogelijke bescherming van de gezondheid), alsmede een principeverklaring inzake de bevordering van het welzijn bij de arbeid, die worden gerelateerd aan de algemeen erkende regelen der techniek, de stand van de bedrijfsgezondheidszorg en de praktische toepassingsmogelijkheden die voortvloeien uit de wetenschap van de ergonomie en van de arbeids- en bedrijfskunde.

Die normen hebben in de aanhef geen zelfstandige betekenis; zij werken door naar de bestaande onderdelen b tot en met i (Thans a tot en met h).

Tevens is de term «best bestaande regelen der techniek» vervangen door «algemeen erkende regelen der techniek». Deze formulering, die ook door de Commissie Geelhoed wordt aanbevolen, brengt mee, dat slechts die regelen der techniek in aanmerking behoeven te worden genomen, die door vakdeskundigen in brede kring worden aanvaard als toepasbaar in de praktijk. In de voorgestelde aanhef van artikel 3 wordt thans ook gesproken van «de stand van de ergonomie en die van de arbeids- en bedrijfskunde» teneinde ook op die terreinen slechts criteria op te nemen, die in brede kring worden aanvaard als toepasbaar in de praktijk. Ook in artikel 4, tweede lid, wordt die formulering voorgesteld.

Mede naar aanleiding van het samenvoegen van artikel 3, eerste lid, aanhef en onderdeel a en de wens de welzijnsonderdelen zoveel mogelijk gescheiden van de veiligheids- en gezondheidsonderdelen op te nemen heeft een algehele herschikking van de onderdelen plaatsgevonden. In de voorgestelde tekst vangt artikel 3 aan met de veiligheids- en gezondheids- onderdelen, welke na het algemene onderdeel a als onderdelen b tot en met d volgtijdig zijn opgenomen. Dit houdt in dat successievelijk naar de mate waarin de voorafgaande bepaling in dat onderdeel niet kan worden verwezenlijkt, andere wegen moeten worden bewandeld. Als slot zijn de welzijnsonderdelen opgenomen.

Het wetsvoorstel voorziet tevens in de schrapping van het tweede lid van artikel 3. Dit artikellid bestrijkt een werkingsgebied en bevat verplichtingen die ver uitgaan buiten datgene dat in de voorafgaande bepalingen van artikel 3 is neergelegd.

In beginsel betreft het elke voorziening op het terrein van de veiligheid, de gezondheid en het welzijn van de werknemer «voor zover de behoefte daaraan wordt opgeroepen door de deelneming aan de werkzaamheden of het daarmee samenhangend verblijf en het bedrijf of de inrichting». Bovendien is de formulering waarin het artikellid is gegoten – zie de term «behoefte» –, vatbaar voor uiteenlopende interpretaties. Aangezien derhalve het artikellid vergaand ambitieus is en een zeer ruim en weinig omgrensd gebied bestrijkt, voorziet het wetsvoorstel in de schrapping daarvan.

Tenslotte voorziet het wetsvoorstel in de limitering van de onderwerpen die in artikel 24, tweede en derde lid, zijn opgesomd. Deze opsomming is thans, hoewel zeer uitvoerig, toch niet uitputtend. Wel betekent de limitering dat aan het tweede lid enige onderwerpen behoren te worden toegevoegd die reeds in de oude Veiligheidswet waren genoemd maar die niet met zoveel woorden in het onderhavige artikel waren opgenomen. Het betreft het voorkomen van ongevallen, het voorkomen, beperken en bestrijden van brand of ontploffing, het voorkomen van vergiftiging, besmetting en beroepsziekten alsmede de mogelijkheid om regelen te stellen omtrent kantines. Tevens is voor de duidelijkheid aan onderdeel t van het tweede lid de term «installaties» toegevoegd. Daarbij valt bijvoorbeeld te denken aan elektrische installaties en leidingen.

Het oorspronkelijke kabinetsstandpunt beperkte zich tot limitering van het tweede lid. Bij nadere overweging is het wenselijk gebleken het derde lid eveneens te limiteren omdat anders de beoogde limitering juridisch niet zou worden bereikt.

Intussen is niet bij voorbaat uitgesloten te achten dat toekomstige in de nationale regelgeving te verwerken richtlijnen van de Europese Gemeenschappen betrekking hebben op materieel-rechtelijke onderwerpen die niet voorkomen in het gelimiteerde tweede en derde lid. Voor die gevallen maakt het voorgestelde nieuwe zesde lid van artikel 24 het mogelijk die onderwerpen bij delegatie te regelen.

§ 2.3. *Het redelijkheidsbeginsel*

De meeste onderdelen van artikel 3, eerste lid, kennen een afwegingsmogelijkheid door middel van een redelijkheidstoetsing. Deze is in sommige gevallen geformuleerd als een «voor zover» bepaling («zoveel als») en in andere gevallen als een «tenzij» bepaling. Het advies van de Commissie Geelhoed komt er op neer dat de «tenzij» formule wordt gewijzigd in de «voor zover» formule. Het kabinet heeft besloten de «tenzij» formule te handhaven.

In laatstbedoelde gevallen blijft het daarom op de weg van de werkgever liggen om jegens de instantie die toeziet op de naleving van de wet en die constateert dat bepaalde maatregelen niet zijn genomen, het initiatief te nemen bij het noemen van argumenten waarom hij zich, na toetsing aan het redelijkheidscriterium, van de verplichting tot het treffen van die maatregelen ontslagen mocht achten. Overigens wordt de aandacht gevestigd op het motiveringsbeginsel in het algemeen en artikel 35, tweede lid, van de Arbowet: indien de Arbeidsinspectie, in afwijking van de opvatting van de werkgever, van mening is dat de werkgever zich niet ontslagen mocht achten, zal de inspectie haar opvatting met redenen dienen te omkleden.

§ 3. **Arbodienst, welzijnstaken en deskundige diensten**

Zoals de Minister van Justitie in zijn eerderevermelde brief mededeelde, komt de verplichting tot het oprichten van of het zich aansluiten bij een Arbodienst te vervallen onder handhaving van de materiële taken die thans in artikel 17 zijn neergelegd. Indien de behartiging van deze materiële taken is gewaarborgd, kan het aan de werkgever worden overgelaten te bepalen hoe de coördinatie van deze taken binnen de onderneming gestalte krijgt.

Het wetsvoorstel voorziet daarin als volgt. Artikel 17 in de bestaande opzet vervalt. De in het zesde lid van dat artikel neergelegde taken zijn, voor zover zij betrekking hebben op de gezondheid of de veiligheid, opgenomen in het artikel dat thans handelt over de bedrijfsgezondheidsdienst (artikel 18) of de veiligheidsdienst en veiligheidskundige (artikel 19).

Het voorgestelde artikel 17 beperkt zich tot welzijnstaken. Het gaat in de nieuwe opzet van artikel 17 om taken in de adviserende en ondersteunende sfeer en als zodanig te onderscheiden van die taken die een werkgever reeds moet verrichten om tot naleving van de materieelrechtelijke welzijnsvoorschriften te komen. Evenals dit het geval is met laatstgenoemde voorschriften zijn de adviserende en ondersteunende taken – ten gevolge van de eerder ter sprake gekomen definitiebepaling van het begrip welzijn – geëxpliciteerd en beperkt. Krachtens het eerste lid kunnen categorieën van bedrijven of inrichtingen worden aangewezen; de formulering «binnen een bedrijf of inrichting moeten worden verricht» laat het in samenhang met artikel 23, onder c, sub 1°, aan de werkgever over voor de uitoefening van die taken voorzieningen te treffen binnen zijn organisatie dan wel daarvoor een beroep te doen op externe derden.

Het artikel bevat geen voorschriften voor de werkgever – noch opent het de mogelijkheid daarin bij lagere regelgeving te voorzien – inzake het aantal en de specifieke kwaliteiten van de personen die met de uitoefening van die taken zijn belast; uit het stelsel vloeit slechts in algemene zin

voort dat de uitoefening van die taken waar gemaakt moet worden, hetgeen impliceert dat degenen die ze uitoefenen daarvoor in algemene zin geschikt dienen te zijn. Evenmin bevat het stelsel voorschriften over de organisatorische plaats van die taken en van hun beoefenaars binnen het bedrijf of de inrichting. In dit verband bestaat niet langer behoefte aan het bestaande artikel 18, vierde lid, waarvan bovendien toch al te veel de suggestie uitgaat dat de organisatorische plaats van de besproken taakuitoefening bij de bedrijfsgezondheidsdienst behoort te liggen.

Artikel 23 is in het nieuwe onderdeel c, onder 3°, uitgebreid met een bepaling die coördinatie voorschrijft tussen de bedrijfsgezondheidsdienst, de veiligheidsdienst of veiligheidskundige, en de uitoefening van de welzijnstaken.

Ook in andere opzichten is de verplichting van de werkgever om de uitoefening van deskundige taken binnen een bepaald organisatorisch kader gestalte te geven, versoepeld. Volgens het huidige stelsel zou de werkgever, indien aan zijn bedrijf of inrichting zowel een bedrijfsgezondheidsdienst als een veiligheidsdienst of veiligheidskundige zou moeten zijn verbonden, twee organisatorische eenheden dienen op te richten. Dit nu is onnodige organisatiedwang. Het wetsvoorstel voorziet in een bepaling die er op neerkomt dat de werkgever in dat geval mag volstaan met het oprichten van één dienst die de takken bedrijfsgezondheidszorg en veiligheidskundig gebied beide omvat (gecombineerde dienst). Bij de formulering van die bepaling is aansluiting gezocht bij die van artikel 17 van het wetsontwerp Arbeidsomstandighedenwet, tweede nader gewijzigd ontwerp van wet (zie Kamerstukken II, 1979-1980, 14 497, nr. 140); zie het voorgestelde artikel 20, tweede lid, en derde lid, laatste zin. Tevens is voor de werkgever de in de bestaande eerste zin van het eerste lid van artikel 20 neergelegde mogelijkheid verruimd om aan de voor hem geldende verplichting tot oprichting van een bedrijfsgezondheidsdienst of veiligheidsdienst te voldoen door oprichting van of aansluiting bij een gezamenlijke dienst. Het huidige stelsel opent ten aanzien van het veiligheidskundig gebied een dergelijke mogelijkheid niet, indien slechts de verplichting bestaat tot aanstelling van een veiligheidskundige buiten het organisatorisch verband van een veiligheidsdienst. Evenmin laat het huidige stelsel een werkgever die zowel onder de verplichting van artikel 18 als van artikel 19 valt, toe samen met andere werkgevers één dienst op te richten die de takken bedrijfsgezondheidszorg en veiligheidskundige gebied beide omvat, of zich bij een dergelijke dienst aan te sluiten. Het voorgestelde nieuwe artikel 20, eerste zin, opent die mogelijkheden.

§ 4. Stand van zaken aangaande enige deregulerings- en harmonisatie-onderwerpen waarin het wetsvoorstel niet voorziet

Inzake artikel 5 van de Arbeidsomstandighedenwet onderschreef het kabinet in de eerder vermelde brief van de Minister van Justitie het belang van het zoveel mogelijk beperken van het verspreidingsgebied van het arbeidsveiligheidsrapport. Het door het Kabinet in het vooruitzicht gestelde onderzoek naar de vraag in hoeverre zulks mogelijk is, waarbij tevens is bezien of de geheimhoudingsverplichting krachtens artikel 34, derde lid, voldoende waarborgen biedt, is thans afgerond.

Op korte termijn zal ik mijn standpunt bepalen ten aanzien van deze kwestie, waarna het interdepartementaal overleg kan worden geopend.

Inzake artikel 14 werd de aan de Sociaal-Economische Raad gerichte adviesaanvraag gememoreerd over de samenloop tussen de Wet op de ondernemingsraden en de Arbeidsomstandighedenwet. Op 23 mei 1986 is door de Sociaal-Economische Raad advies uitgebracht. Ik streef naar een spoedige indiening van voorstellen ter zake.

Inzake artikel 21, dat handelt over het Arbo-instituut, stelde het kabinet zich op het standpunt dat het advies van de Arboraad zal worden afgewacht over het al dan niet handhaven van dat artikel. Dit advies is in november 1986 uitgebracht. De standpuntbepaling zal de nodige tijd vergen.

Inzake artikel 45, dat handelt over de Districtscommissie, stelde het kabinet zich op het standpunt dat met het doen vervallen in beginsel wordt ingestemd. De uiteindelijk te nemen beslissing is evenwel afhankelijk gesteld van de resultaten van het lopende beraad met betrekking tot functionele decentralisatie van taken binnen het departement van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Dit is geen gemakkelijke zaak, omdat het hier – zoals in de memorie van toelichting op de begroting van het departement van Sociale Zaken en Werkgelegenheid voor 1986 is gesteld – gaat om de verdeling van bevoegdheden en verantwoordelijkheden tussen enerzijds de rijksoverheid en anderzijds het georganiseerde bedrijfsleven en de lagere overheden. Een heldere beleidslijn met betrekking tot het gebied van de arbeidsomstandigheden staat mij op dit moment nog niet voor ogen. Ik zal het beraad hierover binnen het departement voortgang laten vinden. Wel wil ik signaleren dat de problemen hier anders liggen dan op het gebied van de sociale zekerheid en de arbeidsvoorziening. Bovendien is het de vraag of bij bedoelde verdeling van bevoegdheden en verantwoordelijkheden een taak voor de Districtscommissies zal zijn weggelegd.

Op 13 november 1980 is een adviesaanvraag gericht aan de toenmalige Centrale Raad voor de Volksgezondheid en het College van Bijstand en Advies voor de Bedrijfsgeneeskunde inzake de relaties tussen de algemene gezondheidszorg en de bedrijfsgezondheidszorg. Op 26 augustus 1986 is een deeladvies uitgebracht, genaamd Advies termijnplanning uitbouw bedrijfsgezondheidszorg. Dit deeladvies is afkomstig van de Arboraad waaronder met de inwerkingtreding van de Arbowet per 1 januari 1983 het College van Bijstand en Advies voor de Bedrijfsgeneeskunde is komen te ressorteren. Mede door deze wijziging van positie, alsook door de ingewikkeldheid van de materie heeft de advisering lang op zich laten wachten. Naar verwachting zal verdere advisering binnen afzienbare tijd volgen.

§ 5. Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1, zesde lid

De artikelen waarin het woord «welzijn» voorkomt, staan genoemd in paragraaf 2 van deze toelichting. In de formulering van artikel 1, zesde lid wordt tot uitdrukking gebracht dat het begrip wordt beperkt tot het welzijn zoals dat wordt bevorderd door hetgeen bij en krachtens de met name genoemde onderdelen van de artikelen 3 en 24 is bepaald.

Met andere woorden: nu bijvoorbeeld in artikel 3, onder h (nieuw), het onderwerp ongevarieerde zich in kort tijdsbestek herhalende arbeid op zodanige wijze wordt geregeld dat dergelijke arbeid, zoveel als redelijkerwijs kan worden gevegd, moet worden vermeden, valt het aldus geregelde onderwerp, met inbegrip van de redelijkerwijsclausule, onder het begrip welzijn, en worden de verplichting van de werkgever en de taken van bijvoorbeeld de Arbocommissies en de Arboraad terzake daartoe beperkt. Niet tot onderwerp van vorenbedoelde verplichting en taken worden in dit voorbeeld derhalve maatregelen gerekend die, met terzijdestelling van de redelijkerwijsclausule, tot het beoogde doel moeten leiden. Uit de bepalingen waarin het begrip welzijn voorkomt, vloeien dus voor de werkgever geen verdergaande verplichtingen voort dan die, welke krachtens de in artikel 1, zesde lid, genoemde artikelleden reeds op hem rusten.

Artikel 2

De in artikel 2, eerste lid, neergelegde mogelijkheid tot het bij algemene maatregel van bestuur met betrekking tot het onderwijs buiten toepassing verklaren van bepalingen van de Arbwet of het vervangen van dergelijke bepalingen door andere, wordt verruimd doordat de mogelijkheid wordt geopend zulks bij ministerieel besluit nader te regelen. Met deze wijziging wordt aangesloten bij de overige vergelijkbare leden van artikel 2.

Het bestaande artikel 2, vierde lid, bevat de beperkende bepaling dat de daarin bedoelde aanvullende of afwijkende regelgeving inzake arbeid in gevangenissen en rijksinrichtingen voor kindbescherming gebonden is aan het criterium dat deze regelgeving slechts met inachtneming van het belang van de beveiliging van dergelijke plaatsen kan worden getroffen. Ik acht deze beperking te stringent. Er zij op gewezen dat andere belangen, bijvoorbeeld het belang van de juiste tenuitvoerlegging van een straf of van de goede interne gang van zaken, eveneens aanvullende of afwijkende regelgeving mogelijk behoren te kunnen maken.

Het wetsvoorstel voorziet in schrapping van de beperkende clausule, waardoor het artikellid is geharmoniseerd met het tweede lid, dat handelt over arbeid in de burgerlijke openbare dienst en dat evenmin een beperkende clausule kent.

Artikel 3

Algemeen en aanhef

Gezien de veelheid van voorgestelde wijzigingen – alleen de bestaande onderdelen b en c (d en c nieuw) zijn ongewijzigd gebleven – zou een wetgevingstechniek die bestaat uit het formuleren van deze wijzigingen, de lezer niet aanstonds duidelijk maken hoe het artikel er in de nieuwe vorm komt uit te zien. Daarom is artikel 3 geheel herschreven.

Reeds in paragraaf 2.2 is over de aanhef gesproken. De functie van de daarin voorkomende termen «zo groot mogelijke veiligheid» en «een zo goed mogelijke bescherming van de gezondheid» bestaat daarin dat die onderdelen van artikel 3, welke veiligheids- of gezondheidsvoorschriften bevatten, zo moeten worden nageleefd dat vorengenoemde veiligheid en bescherming van de gezondheid bij arbeid wordt bereikt. Het gaat dan om de onderdelen a t/m d (nieuw) die voorschriften bevatten met betrekking tot veiligheid en gezondheid, en de onderdelen e en f (nieuw) voor zover de in die laatste twee onderdelen vervatte voorschriften betrekking hebben op de veiligheid en gezondheid.

Het veiligheids- en gezondheidsniveau dient te reiken tot hetgeen usance is in het kader van de algemeen erkende regelen der techniek en de stand van de bedrijfsgezondheidszorg, alsmede in het kader van de stand van de ergonomie en die van de arbeids- en bedrijfskunde voor zover betrekking hebbend op de veiligheid en gezondheid.

De eveneens in de aanhef voorkomende term «het bevorderen van het welzijn» houdt in tegenstelling tot de eerder genoemde termen geen niveau in dat moet worden bereikt. Die term heeft geen normerende waarde maar is een principeverklaring; zij voegt derhalve geen elementen toe aan de onderdelen g en h (nieuw), die geoperationaliseerde voorschriften bevatten uitsluitend vanuit de welzijnsoptiek, noch aan de voorgestelde onderdelen e en f (nieuw) voor zover die op welzijn betrekking hebben. Wél dient de naleving van die voorschriften zich te voltrekken binnen datgene dat vanuit de stand van de ergonomie en die van de arbeids- en bedrijfskunde usance is.

In diverse onderdelen is van oudsher bovendien een redelijkheids criterium opgenomen. Aan de hand daarvan wordt bepaald of van de werkgever naleving van het betreffende onderdeel van artikel 3 jo. de aanhef kan worden gevergd.

Onderdeel a

In aansluiting op hetgeen in het algemene deel van de toelichting (paragraaf 2.1, bij onderdeel h) is opgemerkt, is aangaande de tekst van dit onderdeel het volgende van belang.

In de eerder vermelde brief van de Minister van Justitie is aangekondigd dat nog wordt bezien of het gewenst is het in het bestaande onderdeel h genoemde object van regelgeving «productie- en werkmethoden» expliciet in het nieuwe onderdeel a op te nemen. Het kabinet is tot de opvatting gekomen dat dit nodig is.

Nu de doelstelling van de betrokken wettelijke bepaling is gelegen in de voorkoming van de nadelige invloed als zodanig op de veiligheid en de gezondheid van de werknemer, zal een wettelijke regeling terzake voor het toepassen van de produktie- en werkmethoden niet kunnen ontbreken voor het bereiken van de doelstelling van het desbetreffende wettelijke voorschrift. Ik zou daarom deze zaken in nauwe onderlinge samenhang willen laten.

Onderdeel b

Het nieuwe onderdeel b regelt onder meer het nemen van maatregelen waaronder begrepen het ter beschikking stellen van doelmatige en passende beschermingsmiddelen. Zoals reeds aan de orde kwam, voorziet het wetsvoorstel in de schrapping van het bestaande onderdeel a. Daarmede zou echter de verplichting met betrekking tot de beschermingsmiddelen eveneens komen te vervallen. Dit nu zou te ver gaan. Ik heb daarom besloten dit gedeelte van het vervallen onderdeel a te handhaven en om wetssystematische redenen onder te brengen in het onderdeel dat handelt over de bestrijding van gevaren bij de bron (onderdeel b nieuw).

Onderdeel e

De Commissie Geelhoed heeft impliciet de opvatting van haar werkgroep overgenomen dat onderdeel e (oud) te ambitieus is. Dit bezwaar richt zich in het bijzonder tegen het in de tweede volzin opgenomen voorschrift inzake het onderbreken van de arbeid c.q. het afwisselen van de arbeid indien aan het in de eerste zin opgenomen voorschrift niet kan worden voldaan.

Tegen de eerste zin kan als bezwaar worden aangevoerd dat enig en doorslaggevend criterium voor de daarin voorgeschreven aanpassing van de inrichting van de arbeidsplaatsen, werkmethoden en hulpmiddelen de toestand is van de individuele werknemer. Het kabinet deelt deze bezwaren. Het wetsvoorstel voorziet in de schrapping van de tweede zin. Aan de eerste zin wordt het begrip «op ergonomisch verantwoorde wijze» toegevoegd, waardoor de voorgeschreven aanpassing wordt geobjectiverd. Aangezien in deze nieuwe opzet de eerste zin wat de nalevingsverplichting betreft een stringenter karakter zou verkrijgen dan in het oude stelsel – dat immers tot uitdrukking brengt dat niet onder alle omstandigheden aan de eerste zin moet worden voldaan – is aan de eerste zin bovendien een redelijkheidscriterium toegevoegd.

Onderdeel f

Dit onderdeel is toegelicht in het algemene deel van deze toelichting, paragraaf 2.1, bij onderdeel g (bestaande tekst).

Onderdeel g

De werkingssfeer van het onderdeel is uitgebreid door het object van regelgeving niet te beperken tot taakinhoud, samenwerking, leiding en

toezicht, maar de arbeid als zodanig te noemen, die alle vorengenoemde elementen mede omvat. Zoals reeds vermeld in paragraaf 2.1 (bij onderdeel i van de bestaande tekst) is het voorschrift vervallen, dat de arbeid bijdraagt tot de zelfontplooiing van de werknemer. Veel arbeid wordt nu eenmaal op den duur routine die op zichzelf weinig mogelijkheden lijkt te bieden voor zelfontplooiing. Zulks toch voor te schrijven zou, zelfs met toepassing van een redelijkheids criterium, te ambitieus zijn. Daar komt nog bij dat het begrip zelfontplooiing zich niet leent voor objectieve afweging en toetsing van het ondernemingsbeleid.

Eveneens gaat te ver het voorschrift dat de arbeid in alle omstandigheden bijdraagt tot vermeerdering van de vakbekwaamheid van de werknemer. Volstaan kan worden met het voorschrift dat de arbeid bijdraagt tot de vakbekwaamheid. Zulks betekent dat de arbeid in elk geval moet bij dragen tot handhaving van de vakbekwaamheid en, afhankelijk van de omstandigheden, tot vermeerdering daarvan. Deze vermeerdering van de vakbekwaamheid kan onder meer worden bereikt door taakverrijking.

Onderdeel h

Dit onderdeel is toegelicht in het algemene deel van deze toelichting (paragraaf 2.1, bij het bestaande onderdeel f).

Artikel 8

In de bestaande formulering van artikel 8, eerste lid, lag besloten dat een werkgever die een bij algemene maatregel van bestuur aan te geven aantal jeugdige werknemers in dienst heeft, verplicht is een mentor aan te stellen.

Het minimum aantal jeugdigen kan hierbij voor verschillende categorieën van bedrijven of instellingen verschillend worden vastgesteld.

De Commissie Geelhoed vond een wettelijke verplichting betreffende het aanstellen van mentoren niet nodig omdat de onduidelijkheid van het begrip welzijn in de wet tot een vage streefnorm voor de werkzaamheden van een mentor zou leiden.

Dit advies heb ik niet overgenomen omdat de welzijnsbepalingen in de wet betrekking hebben op een aantal objectieve aspecten van de arbeid.

Inmiddels heb ik met genoegen geconstateerd dat de centrale werkgeversorganisaties in hun plan ter bestrijding van de jeugdwerkloosheid een aanbeveling hebben opgenomen tot het aanstellen van mentoren.

Gezien dit initiatief van de werkgevers vind ik het niet noodzakelijk om de opdracht tot het aanstellen van een mentor welke nu in artikel 8 staat voor elke werkgever met een minimum aantal jeugdigen in dienst, te handhaven. Wel vind ik het van belang de mogelijkheid te behouden om een mentor verplicht te stellen voor die categorieën van bedrijven of instellingen waarin in onvoldoende mate deze taken blijken te worden uitgevoerd. In dit wetsvoorstel is daarom een facultatieve bepaling opgenomen. Deze bepaling zal pas effectief worden gemaakt indien initiatieven terzake vanuit het bedrijfsleven tekort schieten.

Het mentorschap kan, behalve door staffunctionarissen, door lijnfunctionarissen, zoals werkmeesters, worden uitgeoefend. Ook voor deze categorie van mentoren geldt de in artikel 8, lid 5, opgenomen ontslagbescherming. De rechter zal overwegen of de feiten of omstandigheden betrekking hebben op het functioneren van betrokkene als lijnfunctionaris dan wel als mentor.

Verder zijn de bewoordingen van het artikel zoveel mogelijk gelijk getrokken met die welke in artikel 10, eerste lid, zijn gebruikt.

Artikel 9

Artikel 9, tweede lid, houdt de verplichting in om gebeurtenissen in een bedrijf of inrichting aan de Arbeidsinspectie te melden waarbij geen

slachtoffers zijn gevallen maar wel grote materiële schade is veroorzaakt. Ik merk op dat bij de huidige stand van de techniek zeer grote schade aan apparatuur kan ontstaan zonder dat zich enig gevaar voor de veiligheid of gezondheid van de erbij betrokken werknemers voordoet. Omdat het niet de bedoeling is dat de Arbeidsinspectie ook van dergelijke schadegevallen op de hoogte wordt gesteld, beperkt het wetsvoorstel de nu bestaande meldingsplicht met betrekking tot grote schadegevallen zonder slachtoffers tot die gevallen waar gevaar heeft bestaan voor de veiligheid of de gezondheid van werknemers.

De in artikel 9, derde lid, opgenomen registratieplicht van bijna-ongevallen komt de ondergetekende onnodig voor. Via het stelsel bestaande in de meldingsplicht van werknemers van door hen opgemerkte gevaren – zie artikel 12, onder e – en in de plicht van de werkgever in het jaarverslag een overzicht te geven van de door de werknemers gemelde gevaren, komt deze categorie van ongevallen voldoende onder de aandacht. In het wetsvoorstel komt de bedoelde registratieplicht dan ook niet voor.

Artikel 18, derde lid, tweede zin

De formulering van deze bepaling is gelijk gemaakt aan die van artikel 19, derde lid, tweede zin.

Artikel 19, zesde lid, eerste en tweede zin

Het bestaande artikel 19, vijfde lid, eerste zin, houdt onder meer abusievelijk de bepaling in dat een veiligheidskundige die aan een veiligheidsdienst is verbonden en niet de functie van hoofd van die dienst vervult, rechtstreeks toegang heeft tot het hoofd van het bedrijf of de inrichting. De voorgestelde wijzigingen beogen zulks te herstellen.

Artikel 24

De over het tweede en derde lid verspreide geoperationaliseerde welzijnsonderwerpen zijn om wetssystematische redenen alle ondergebracht in het tweede lid (zie de onderdelen y, z, aa, ac (nieuw) en ad. De daardoor bestreken onderwerpen komen, met uitzondering van het onderwerp uitzicht naar buiten, ook voor in de laatste onderdelen van artikel 3.

Het nieuwe onderdeel ab van artikel 24, tweede lid, voegt daaraan nog de andere in de onderdelen f, g en h van artikel 3 voorkomende onderwerpen toe. Voorts is in onderdeel ad het onderwerp kantines opgenomen. Aldus staan alle welzijnsonderwerpen bijeen in het tweede lid, onder y tot en met ad. Gezien de aard van deze onderwerpen en de nieuw geformuleerde aanhef van artikel 3, behelst de daarop betrekking hebbende regelgeving voorschriften die *bij* de arbeid in acht genomen moeten worden; alleen de onderwerpen kantines en schaftgelegenheden geven aanleiding tot voorschriften *in verband met* de arbeid.

In diverse onderdelen van het tweede en derde lid zijn onderwerpen genoemd die handelen over de veiligheid op specifieke gebieden. Het opnemen van de term «het voorkomen van ongevallen» in onderdeel v van het tweede lid betekent dat lacunes die in dit vlak kunnen ontstaan door te beperkte omschrijving van de specifieke aandachtsgebieden of door het feit dat specifieke aandachtsgebieden niet zijn genoemd, worden opgevangen. Zie bijvoorbeeld de artikel 127, 148 en 149 van het Veiligheidsbesluit voor fabrieken of werkplaatsen 1938, die onderwerpen regelen die niet betrekking hebben op de in het tweede of derde lid genoemde gebieden.

Het voorgestelde zesde lid is reeds toegelicht in paragraaf 2.2.

Artikel 25

Om organisatorische redenen binnen de Rijksdienst wordt de term medisch adviseur bij de Arbeidsinspectie in artikel 25, vierde lid en tiende lid onder b, gewijzigd in de term «Directeur-Generaal van de Arbeid» en in artikel 44, tweede lid, in de term «ambtenaar, werkzaam bij het Directoraat-Generaal van de Arbeid».

Artikel 31

De Commissie Geelhoed heeft geadviseerd artikel 31 te schrappen, met de argumentatie dat uit dit artikel «...voor de werkgever verregaande verplichtingen kunnen voortvloeien..... De wetgever moet niet tot in detail willen voorschrijven hoe de werkgever aan Arboverplichtingen dient te voldoen. Een dergelijke bevoogding past allerminst in de filosofie welke aan de wet ten grondslag ligt».

Gelet op de doelstelling van artikel 31, een aansporing voor de werkgever om, wanneer hij leidinggevend personeel betreft bij de uitoefening van de taken die voortvloeien uit zijn zorg voor de naleving van het bij of krachtens de wet bepaalde, hierbij duidelijkheid te betrachten en het leidinggevend personeel voldoende bevoegdheden en middelen te verschaffen, heeft de regering gemeend dit artikel te moeten handhaven.

Teneinde de door de Commissie Geelhoed gesignaleerde «verregaande verplichtingen», welke uit dit artikel kunnen voortvloeien, in te perken, zijn twee wijzigingen aangebracht:

- bestuurders zijn uitgezonderd van de groep van werknemers, teneinde onnodige administratieve rompslomp te vermijden; tevens is hiermee verduidelijkt dat het artikel is gericht op taakopdrachten in complexe organisaties;
- «taken voortvloeiende uit zijn zorg voor de naleving van ...» is vervangen door: «toezichthoudende taken in verband met...», teneinde duidelijker te maken dat het artikel alleen van toepassing is inzake leidinggevende taken in de toezichthoudende sfeer.

Bij artikel II, onder F, wordt voorgesteld om artikel 14a van de Wet op de Gevaarlijke Werktuigen, dat gelijkloidend is aan artikel 31 van de Arbeidsomstandighedenwet, in gelijke zin te wijzigen.

Artikel 35, zesde lid, onder i

In artikel 14, tiende lid, onder b sub 3°, is de verplichting van de ambtenaar van de Arbeidsinspectie neergelegd om de nodige inlichtingen te verschaffen aan de leden van de Arbocommissie. Het instrument van de aanwijzing richt zich tot de werkgever (zie artikel 35, eerste lid, eerste zin). Deze, en in bepaalde gevallen ook de werknemer, is verplicht aan de aanwijzing te voldoen (zie artikel 35, vierde lid). Hieruit vloeit voort, dat de aanwijzing niet het gedrag van een ambtenaar tot onderwerp kan hebben. De voorgestelde wijziging beoogt dit tot uitdrukking te brengen.

Artikel 41

Ingevolge de Veiligheidswet 1934 en enige daarop gebaseerde besluiten (het Electrotechnisch Veiligheidsbesluit en het Veiligheidsbesluit elektrische schrikdraden) bezaten de elektrotechnisch adviseur en de elektrotechnisch ingenieur bij de Arbeidsinspectie de bevoegdheid ontheffing te verlenen van voorschriften met betrekking tot elektrische toestellen en leidingen.

Ingevolge de Arbowet komt hen deze bevoegdheid niet toe. De voorgestelde wijziging van artikel 41 beoogt de mogelijkheid te openen hen wederom deze bevoegdheid te verlenen.

Artikel 43, tweede lid

In zijn advies inzake de eerste fase van invoering van de Arbowet d.d. 17 juni 1982 heeft de Arboraad er op gewezen, dat artikel 43, tweede lid, onder b, eerste zin, juncto het eerste lid, onder a, het aantal werkgevers- en werknemersvertegenwoordigers in de Arboraad afhankelijk maakt van het aantal lid-ambtenaren. De Arboraad heeft tegen deze opzet bezwaren geuit. De voorgestelde wijziging beoogt dit bezwaar weg te nemen.

De term «persoon» opent de mogelijkheid iemand anders dan een ambtenaar te benoemen als vertegenwoordiger.

Artikel 43, derde lid

Het huidige artikel 43, derde lid, wordt door de Arboraad als te eng ervaren met betrekking tot de bevoegdheden van door hem in te stellen commissies. In de huidige bepaling is deze bevoegdheid beperkt tot het uitbrengen van advies aan de Minister. Thans wordt voorgesteld de bevoegdheid uit te breiden met het uitbrengen van adviezen omtrent bezwaarschriften, met de goedkeuring van de aanstelling van deskundigen en met het bijstaan en adviseren van werkgevers, ondernemingsraadsleden en deskundige diensten en wordt de mogelijkheid geopend advies uit te brengen aan de Directeur-Generaal van de Arbeid voor aangelegenheden als bedoeld in het negende lid. De Arboraad is eveneens van mening dat het aanbeveling verdient de benoeming van de leden van de commissie van de Arboraad en hun plaatsvervangers in handen te leggen van de Arboraad zelf. Het wetsvoorstel opent hiertoe eveneens de mogelijkheid.

Artikel 44

Verwezen wordt naar de toelichting bij artikel 25.

Artikel 60, tweede lid

De voorgestelde wijziging beoogt het mogelijk te maken dat voor een onderwerp dat naast andere onderwerpen in een artikel of onderdeel van een artikel is geregeld, een apart tijdstip van inwerkingtreding intreedt.

Artikel II, onder G

Het bij artikel II, onder G, voorgestelde nieuwe artikel 25a van de Wet op de gevaarlijke werktuigen is van gelijke strekking als het in paragraaf 2 reeds toegelichte nieuwe zesde lid van artikel 24 van de Arbeidsomstandighedenwet. Voor wat betreft de Wet op de gevaarlijke werktuigen kan zich de situatie voordoen dat de verplichte voldoening aan met name EEG-richtlijnen op het gebied van werktuigen, toestellen en dergelijke vraagt om vaststelling van regels door de lagere regelgever, waartoe laatstgenoemde wet nu juist de toereikende grondslag mist. Het nieuwe wetsartikel voorziet in de nodige opvulling van die lacune.

Artikel III, onderdeel B

Het vervallen van de zinsnede «17, tweede lid, vierde zin» vloeit voort uit het feit dat in het wetsvoorstel inzake de taken op het gebied van het welzijn in verband met de arbeid, niet de bevoegdheid van de Directeur-generaal van de Arbeid is opgenomen tot het geven van een aanwijzing.

Artikel 26, derde lid, dat bepaalt dat de Arbeidsinspectie een eis met betrekking tot geneeskundig onderzoek ter kennis van betrokkene moet brengen, is ten onrechte onder de werking van de Wet op de economische delicten gebracht.

Het wetsvoorstel beoogt dit te herstellen.

De overige wijzigingen – zie artikel I onder A, punt 1, E, J, L, punt 1, enige punten van onderdeel M en T, punt 2, artikel II, de onderdelen A t/m E, bevatten rechtzettingen of het herstellen van omissies.

De Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
L. de Graaf

BIJLAGE 1

Commissie Geelhoed

- handhaving van de welzijnsdoelstelling als zelfstandige doelstelling onder concretisering en limitering van het aantal voorschriften waarin het bereiken van deze doelstelling hetzij met zoveel woorden hetzij in geoperationaliseerde vorm is neergelegd.
- Artikel 2: de betrokken departementen dienen in onderling overleg tot een zo goed mogelijke afstemming van verschillende regelingen te komen (conform de harmoniseringsaanbevelingen van de werkgroep).
- Artikel 3, algemeen, de formulering «tenzij» in de redelijkerwijsclausule wijzigen in «voorzover».

- wijziging van artikel 3, eerste lid, aanhef en onder a, in een aanhef zonder zelfstandige betekenis, die algemene doelstellingen bevat waarvan de onderdelen b en volgende concretisering zijn en waarbij het welzijnsbegrip bij voorkeur uit de wettekst geweerd dient te worden; deze wijziging heeft dus mede betrekking op de veiligheids- en gezondheidsdoelstelling; tevens wordt voorgesteld de term «best bestaande regelen der techniek» te vervangen.
- Artikel 3, eerste lid onder c: toevoegen «het aan de werknemer ter beschikking stellen van doelmatige en passende beschermingsmiddelen».
- Artikel 3, eerste lid onder f: aan de tekst toevoegen: «dan wel moet de arbeid bij regelmatige tussenpozen worden onderbroken, of door het verrichten van andere arbeid worden afgewisseld, beide voor zover in redelijkheid van de werkgever kan worden gevergd».
- Artikel 3, eerste lid onder g: limiteren van in aanmerking te nemen persoonlijke eigenschappen.

- Artikel 3, eerste lid onder h: dit lid dient te vervallen.

- Artikel 3, eerste lid onder i: dit lid dient te vervallen.

- Artikel 3, tweede lid: dit lid dient te vervallen;
- Artikel 4, tweede lid: «algemeen aanvaarde opvattingen over welzijn» vervangen door «de stand van ergonomie, arbeids- en bedrijfskunde».
- Artikel 5: voorshands handhaven van de verplichting tot het opmaken van een arbeidsveiligheidsrapport;

wetsvoorstel

- de aanbeveling is opgevolgd.

- de aanbeveling is opgevolgd; voor de leden 1 en 4 worden wijzigingen voorgesteld die overeenkomen met vergelijkbare leden.

- deze aanbeveling is niet gevolgd; de «tenzij» formulering legt de bewijslast bij de werkgever en past derhalve beter bij de gedachte van zelfwerkzaamheid van de Arboret.

- de aanbeveling is opgevolgd.

- toevoeging is in het voorgestelde onderdeel b opgenomen.

- de voorgestelde toevoeging is, zij het enigszins gewijzigd, opgenomen in het voorgestelde onderdeel h.

- in het voorgestelde onderdeel f zijn de in aanmerking te nemen persoonlijke eigenschappen gelimiteerd overeenkomstig de aanbeveling.
- dit onderdeel is in gewijzigde vorm gehandhaafd (voorgesteld onderdeel a); dit onderdeel kan niet worden gemist, het legt als enige bepaling op het gebied van de veiligheid en de gezondheid een expliciete relatie tussen de organisatie van de arbeid en de eventuele nadelige effecten hiervan op de gezondheid en de veiligheid van de werknemers. De reikwijdte van het onderdeel gezondheid is beperkt; de geestelijke gezondheid is komen te vervallen.
- dit onderdeel is in gewijzigde vorm gehandhaafd (voorgestelde onderdeel g); dit betreft een essentieel onderdeel van de welzijnsdoelstelling. Wel zijn de te ambitieuze elementen geschrapt, nl. de vereiste bijdrage tot zelfontplooiing van de werknemer. Tevens wordt niet meer gesproken over vermeerdering van vakbekwaamheid.
- de aanbeveling is opgevolgd.
- de aanbeveling is opgevolgd.

- naar het gewenste verspreidingsgebied is een studie ingesteld.

het verspreidingsgebied van dit rapport dient met het oog op mogelijke activiteiten van terreurgroepen sterk beperkt te worden.

– Artikel 8: er dient geen verplichting te zijn tot het aanstellen van mentoren ter begeleiding van jeugdige werknemers.

– Artikel 9, derde lid: deze registratieplicht voor bijna-ongevallen kan vervallen.

– Artikel 14: dit artikel met betrekking tot het overleg op ondernemingsniveau in de ondernemingsraad of de Arbo-commissie dient in meer globale en flexibele zin geherformuleerd te worden.

– Artikel 17, schrapping van de verplichting tot het oprichten of zich aansluiten bij een Arbo-dienst.

– Artikel 21: er dient geen verplichting te zijn tot het zich aansluiten bij een Arbo-instituut.

– toekenning van een limitatief karakter aan artikel 24, tweede lid, terwijl de wenselijkheid wordt uitgesproken dat de lagere wetgever zich terughoudend opstelt.

– Artikel 31: dit artikel dient te vervallen.

– Artikel 45: dit artikel met betrekking tot de Districtscommissies dient te vervallen.

– de aanbeveling is in die zin opgevolgd dat een verplichting tot het aanstellen van een mentor niet algemeen is voorgeschreven; slechts voor nader aan te wijzen categorieën zal eventueel een mentor verplicht worden gesteld.

– deze aanbeveling is gevolgd.

– dit onderwerp wordt betrokken bij de samenloopproblematiek van de Wet op de ondernemingsraden en de Arbowet.

– de aanbeveling is opgevolgd.

– over het al dan niet vervallen van dit artikel is advies gevraagd aan de Arbo-raad.

– voor artikel 24, tweede lid wordt een wijziging voorgesteld waardoor de opsomming een limitatief karakter krijgt.

– dit artikel is gehandhaafd, maar in gewijzigde vorm, waardoor de te detaillistische administratieve handelingen waar de Commissie Geelhoed bezwaar tegen maakte, worden vermeden.

– over het al dan niet handhaven van dit artikel is nog beraad gaande in het kader van het overleg over functionale decentralisatie.